

**Miejski Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta Lipna na 2016 rok**

Wprowadzenie

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i problemów narkomanii w mieście Lipnie są następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wraz z późniejszymi zmianami (zwaną dalej ustawą o wychowaniu w trzeźwości),
- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wraz z późniejszymi zmianami (zwaną dalej ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii),
- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wraz z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja zadań jest prowadzona w postaci Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii stanowiącego część strategii integracji polityki społecznej, uchwalanego corocznie przez radę miasta.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkomanii i przemocy w rodzinie zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które z mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania tych problemów w społecznościach lokalnych. Gmina, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swojej społeczności, a także o dostępnych zasobach podejmuje środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do społeczności lokalnej. Ustawodawca stanowi, iż prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem powyższych problemów należy do zadań własnych gminy.

Zgodnie z zapisami art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, rada miasta ustala w drodze uchwały, dla terenu gminy liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasady usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Do zadań burmistrzów miast, zgodnie z art. 4¹ ust 3 ustawy, należy powołanie Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Problemów Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w szczególności inicjującej działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu

obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wydają opinie dotyczące zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z odnośnymi uchwałami rady gminy (zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy).

Przepisy lokalne dotyczące wykonywania zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

- Uchwała Nr IV/32/03 Rady Miasta w Lipnie z dnia 07 marca 2003r. w sprawie określenia zasad usytuowania na terenie miasta Lipna miejsc sprzedaży napojów alkoholowych i warunków sprzedaży tych napojów, ustalenia liczby punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem jak i w miejscu sprzedaży tych napojów.
- Zarządzenia Burmistrza Miasta Lipna w sprawie powołania:
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych –Nr 18/2013 z dnia 01 marca 2013r.,
 - Pełnomocnika Burmistrza do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii - Nr 75/12 z dnia 31 grudnia 2012 r.

Przy opracowaniu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lipna na 2016 r. uwzględnione zostały wskazówki wynikające z „Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych” Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a także Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadania i sposoby ich realizacji określone w MPPiRPAiPN w 2016 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy i wykonania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych – jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji i osób fizycznych.

Finansową podstawę realizacji MPPiRPAiPN stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W 2016 roku planowana wysokość dochodów z tytułu opłat za wydane zezwolenia wyniesie 315.620,- zł. Na realizację zadań określonych w MPPiRPAiPN przeznaczona jest kwota 315.620,- zł., z tego 25.730,- zł. przeznaczone zostaje na realizację zadań z zakresu zwalczania narkomanii.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Problemów Narkomanii i Przemocy w Rodzinie dla miasta Lipna może być modyfikowany uchwałami Rady Miejskiej w Lipnie.

Zasady wynagradzania członków MKRPA w Lipnie.

Wysokość wynagrodzenia członków Komisji ustala się wskaźnikiem procentowym liczonym od kwoty 1.600,- zł.

- dla Przewodniczącej i Sekretarza Komisji – 45% od w/w kwoty
- dla pozostałych członków Komisji – 35% od w/w kwoty

Określenie stawek wynagrodzenia dla osób wykonujących czynności ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii w 2016 roku

Ustala się następujące stawki wynagrodzenia za pracę podczas wykonania określonych poniżej zadań (stawki są podane w ujęciu brutto za godzinę):

Programy szkoleniowe dla przedstawicieli wybranych profesji:

- wykłady dydaktyczne wynagrodzenie 200-500 zł.
 - wykład dydaktyczny powinien opierać się na konspekcie, którego udostępnienia może oczekiwać organizator szkolenia,
 - stosowanie stawki powyżej 300 zł. powinno być zarezerwowane dla wykładowców z wyższym wykształceniem,
 - przy sporządzaniu kalkulacji należy uwzględnić kwalifikacje prowadzących, liczbę godzin wykładowych i liczbę słuchaczy,
 - decyzje dotyczące limitu godzin dla poszczególnych typów zajęć w ciągu dnia podejmuje zleceniodawca, uwzględniając warunki i specyfikę szkolenia,
- seminaria i warsztaty szkoleniowe dla profesjonalistów – wynagrodzenie 100-180 zł.,
 - należy podać liczbę godzin, stawki, liczbę i wielkość grup oraz kwalifikacje prowadzących,
 - seminaria i warsztaty powinny być prowadzone na podstawie konspektu lub scenariusza, którego udostępnienie może być oczekiwane przez organizatora szkolenia,
- treningi psychologiczne w małych grupach w ramach szkolenia profesjonalnego – wynagrodzenie 100-150 zł.
 - grupy do 15 uczestników może prowadzić jeden trener,
 - należy podać kwalifikacje prowadzących, liczbę i wielkość grup, stawki, liczbę godzin zajęć,

Zajęcia profilaktyczne i edukacyjno-rozwojowe dla dzieci, młodzieży, rodzin oraz nieprofesjonalistów:

- zajęcia profilaktyczne dla młodzieży – wynagrodzenie 30-75 zł.
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym wynagrodzenie : 25-40 zł.
- zajęcia socjoterapeutyczne – wynagrodzenie 35-70 zł.
- dyżury i działania interwencyjno-wspierające wynagrodzenie 50-70zł/godz.

Programy terapeutyczne dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, w tym DDA:

- godzina psychoterapii indywidualnej w ramach programu terapeutycznego 80-100 zł.
- godzina psychoterapii grupowej w ramach programu terapeutycznego – 90-150 zł.
- mikroedukacja dla pacjentów w programach terapeutycznych – 40-80 zł.
- superwizja indywidualna lub grupowa specjalistów psychoterapii uzależnień i instruktorów terapii uzależnień – 120-200 zł.

Działania interwencyjno-wspierające dla członków rodzin, w których występują problemy alkoholowe:

- systematyczne dyżury interwencyjno-wspierające – 30-70 zł/.,
- oddziaływania edukacyjno-korekcyjne dla sprawców przemocy - 40-65zł.,
- udzielanie porad przez specjalistów (prawnik, lekarz, psycholog): 45-150zł/
- zajęcia terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy 40-65 zł.

Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Pełnomocnika Burmistrza do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii.

W skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z rekomendacjami PARPA reprezentują one środowiska działające na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań MKRPA zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy:

- podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu,
- opiniowanie o punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących zgodności ich lokalizacji z odnośnymi uchwałami Rady Miejskiej w Lipnie w związku z procedurą wydawania przez Burmistrza decyzji w sprawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, problemów narkomanii i przemocy.

Dodatkowo przyjmuje się, że do zadań MKRPA należy:

- prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowaniu działań zwiększających efektywność przyjętego Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii,
- podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa,
- popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- wspieranie Pełnomocnika Burmistrza w realizacji MPPiRPAiPN.

Zadanie koordynacji MPPiRPAiPN powierza się Pełnomocnikowi Burmistrza do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii.

Do zadań pełnomocnika należy:

- przygotowanie projektu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Problemów Narkomanii,
- bieżąca koordynacja i nadzór nad formalną i merytoryczną zgodnością wykonywanych zadań z przyjętym harmonogramem działań ujętych w MPPiRPAiPN,
- przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie miasta,
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- branie udziału w naradach i szkoleniach doskonalących, służących podnoszeniu kwalifikacji i wzrostowi kompetencji w dziedzinie organizacji i prowadzenia pracy profilaktycznej, dotyczącej metod rozwiązywania problemów alkoholowych,
- współpraca z Pełnomocnikiem Zarządu Województwa ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom i Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowym Biurem Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta Lipna

Dla potrzeb opracowania MPPiRPAiPN w Lipnie bierze się informacje uzyskane w badaniach dotyczące wybranych środowisk i problemów wymagających szczególnej uwagi przy projektowaniu oddziaływań profilaktycznych. Monitorowanie jest najlepszym sposobem zebrania informacji o tym, z czym musimy się zmierzyć. Systematycznie prowadzony monitoring pozwala sprawdzić, czy coś w społeczności lokalnej zmienia się i jak się zmienia, czy lokalny program profilaktyczny przynosi efekty.

Planując działania, których celem jest zmniejszenie spożycia alkoholu wśród dzieci i młodzieży, należy pamiętać, iż osiągnięcie celu stanie się możliwe, o ile nasze postępowanie będzie

systematyczne i planowe, przy wykorzystaniu różnych form oddziaływania i skierowaniu aktywności na wiele obszarów.

Wszystkie placówki oświatowe, działające na terenie miasta, realizują obligatoryjnie zadania prewencyjne dotyczące zapobiegania problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki, co jest wymogiem Ustawy o systemie oświaty.

Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że 80% dorosłych Polaków spożywa alkohol. Z roku na rok rośnie jego spożycie, a za przeciętną pensję możemy kupić coraz więcej wódki. Tylko w roku 2013 średnie spożycie czystego alkoholu na jednego mieszkańca Polski wyniosło 9,67 litra. To aż o 2,74 litra więcej niż jeszcze 11 lat temu. W ostatnich latach systematycznie zwiększa się dostępność ekonomiczna alkoholu. W 1998r. za średnie miesięczne wynagrodzenie w Polsce można było kupić 56 butelek wódki, w 2007r. – 149, z kolei w 2013r. – już 179. Większość konsumentów spożywa alkohol w sposób bezpieczny, jednak 11,9% dorosłych Polaków nadużywa go, tzn. pije, powodując szkody zdrowotne i społeczne. Z danych Instytutu Psychiatrii i Neurologii wynika, że liczbę osób pijących szkodliwie można oszacować na ok. 2,5 mln. Osób uzależnionych jest ok. 600 tys. Badania IPIiN wykazały, że z problemami alkoholowymi zdecydowanie częściej borykają się mężczyźni (20,4%). Ten typ problemów dotyczy tylko 3,5% kobiet. Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazują, że podnoszenie podatku akcyzowego nie ma znaczącego wpływu na konsumpcję alkoholu. Każdorazowe zwiększenie podatku wywołuje jedynie krótkotrwały spadek spożycia – ze względu na relatywnie szybko, w stosunku do średniej płacy, taniejący alkohol.

Problemy społeczne spowodowane nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz przemocą przez mieszkańców Lipna.

Do zilustrowania tej grupy problemów wykorzystywane zostały informacje uzyskane z:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie
- Komendy Powiatowej Policji w Lipnie
- Szpitala Lipno Sp. z o.o.
- MKRPA w Lipnie
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lipnie
- Małopolskie Centrum Profilaktyki w Krakowie

1. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie wskazują, że do końca października 2015 roku z pomocy Ośrodka skorzystało łącznie 1300 rodzin, w tym 260 rodzin, w których występuje problem alkoholowy, narkomania i przemoc w rodzinie. Ilość osób w tych rodzinach wynosi 494. Łączna pomoc wydatkowana dla tych osób wyniosła 646.804,- zł.
2. Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Lipnie wynika, że w 2015 roku (dane do 31.10.2015r.) na terenie miasta Lipna podjęte zostały następujące działania mające związek z alkoholem, narkotykami i przemocą w rodzinie.
 - z miejsca publicznego izolowano 138 nietrzeźwe osoby;
 - na terenie Miasta Lipna ujawniono 82 nietrzeźwych kierowców w tym: z art. 178a § 1 kk – 45 (kierujących pojazdami) i z art. 87a § 1 – 37 (kierujących rowerami);
 - sporządzono 38 wniosków do Sądu Rejonowego na kierujących pojazdami w stanie po spożyciu alkoholu i 2 wnioski wobec kierujących rowerzystów w stanie po spożyciu alkoholu;
 - nie ujawniono żadnej osoby nieletniej spożywającej alkohol oraz żadnej osoby nieletniej która pod działaniem alkoholu dopuściła się czynu karalnego;
 - ogółem na terenie Miasta Lipna ujawniono 133 wykroczenia: sporządzono wniosków – 58, ukarano mandatami – 68, pouczone – 7;
 - przeprowadzono na terenie Miasta Lipna 405 interwencji domowych (oprócz interwencji publicznych i innych), w tym:

- 25 dotyczące przemocy w rodzinie z zastosowaniem procedury „Niebieskiej Karty”,
 - ujawniono 19 mężczyzn sprawców przemocy domowej będących pod działaniem alkoholu które zostały zatrzymane w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia, nie zatrzymywano kobiet do wytrzeźwienia;
 - obecnych w czasie interwencji było 18 małoletnich dzieci, gdzie była stosowana przemoc w rodzinie;
 - w mieście Lipnie obecnych było w mieszkaniu 26 małoletnich osób podczas interwencji domowych, gdzie stosowana była przemoc w rodzinie;
 - nadzorem dzielnicowych na terenie Miasta Lipna objęto 25 rodzin patologicznych zagrożonych przemocą w rodzinie i alkoholizmem
- zabezpieczono 20 litrów alkoholu nielegalnego pochodzenia.
3. Z informacji uzyskanych ze Szpitala Lipno Sp. z o.o. wynika, że w 2015 roku na Oddziałach Psychiatrycznych z Miasta Lipna hospitalizowanych zostało 45 pacjentów z problemem uzależnienia od alkoholu i narkomanii. Wobec wszystkich, oprócz leczenia farmakologicznego przeprowadzono indywidualne rozmowy terapeutyczne przez psychologa. Odbywały się również 1 raz na 2 tygodnie grupowe spotkania z „Trzeźwymi alkoholikami” z grupy „CAMEL”.
4. Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Lipnie wynika, że:
- 8 mieszkańców zostało zobowiązanych do podjęcia leczenia odwykowego
 - 28 mieszkańców skazanych na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii
 - 44 mieszkańców skazanych na mocy art. 207 kk.
5. Z działań MKRPA w Lipnie wynika, że wiele osób korzysta z coraz szerszej strefy na terenie Miasta form pomocy, terapii i konsultacji adresowanych do rodzin, w których występuje alkoholizm, narkomania i przemoc. **W roku 2015 /dane do 30.10.2015r/ do Zespołu Interwencyjno Motywującego MKRPA w Lipnie wpłynęło 40 zgłoszeń w sprawach alkoholizmu członka rodziny oraz przemocy. W związku z tymi zgłoszeniami Zespół Interwencyjno-Motywuujący przeprowadził rozmowy z 23 osobami nadużywającymi alkoholu oraz z 29 ich bliskimi. W stosunku do 11 osób (3 wnioski w przygotowaniu) skierowano wnioski do Sądu Rodzinnego o zastosowanie leczenia odwykowego. Część zgłoszonych osób udało się zmotywować do podjęcia dobrowolnej terapii lub abstynencji. Osoby te są stałymi uczestnikami zajęć terapeutycznych oraz członkami grup wsparcia. W Punkcie Konsultacyjnym (MOPS Lipno) dla osób uzależnionych od alkoholu, pijących problemowo oraz dla ich rodzin ogółem skorzystało 235 osób. W punkcie konsultacyjnym DDA /Dorośle Dzieci Alkoholików/ gdzie jest prowadzona diagnoza odbyło się łącznie 169 porad i konsultacji. W grupie wsparcia dla osób współuzależnionych od alkoholu dla kobiet ALANON odbyły się 43 spotkania. Systematycznie na spotkania uczęszczało 8-15 osób. Łącznie pomocą objęto 421 osób. W grupie Wsparcia dla osób uzależnionych odbyły się 33 spotkania. Systematycznie na spotkania uczęszczało 7-15 osób. Około 100 osób – członkowie grupy AA i ich bliscy wzięło udział w corocznych Ogólnopolskich Spotkaniach Trzeźwościowych w Licheniu i Częstochowie. W Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęto 29 osób podczas których udzielono potrzebującym indywidualnych porad. Przy Telefonie Zaufania działającym przy Urzędzie Miejskim w Lipnie pełnili nieodpłatnie dyżury członkowie MKRPA, podczas których udało się większości zgłaszających się osób zachęcić do osobistego kontaktu z terapeutami uzależnień zatrudnionymi na potrzeby miasta Lipna. Kontynuował pracę na ulicach Miasta pedagog uliczny, który objął różnymi formami pomocy ok. 250 osób, w tym 271 rozmów z młodzieżą na ulicach.**

W punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych od narkotyków, działającym przy Parafii Bł.M. Kozala w Lipnie przyjętych zostało 43 osoby, 65 osobom udzielono porady, w tym 3 porady telefoniczne, konsultacje indywidualne w domu.

Kontynuował także pracę Młodzieżowy Klub Profilaktyczny przy Parafii Bł.M.Kozala w Lipnie, do którego uczęszcza systematycznie co tydzień około 9 uczniów z terenu Lipna.

6. Audyt przeprowadzony przez Małopolskie Centrum Profilaktyki w Krakowie.

Przedmiot badania: 26 punktów sprzedaży w miejscowości Lipno (województwo kujawsko-pomorskie, powiat lipnowski)

Cel badania:

Projekt profilaktyczno - interwencyjny został stworzony w odpowiedzi na zwiększające się zagrożenie problemem alkoholowym w gronie młodych ludzi. Coraz większa dostępność łatwość uzyskania alkoholu wśród nieletnich oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej to zagrożenia społeczne, które są bezpośrednią przyczyną kontaktu młodych ludzi z napojami alkoholowymi.

Założenia:

Wykorzystanie metody „Tajny klient”. Metoda ta oparta jest na obserwacji uczestniczącej ukrytej, polegającej na próbie zakupu alkoholu przez osobę prawnie pełnoletnią (w danym roku kalendarzowym osoba ta ukończyła osiemnasty rok życia), lecz z wyglądu stwarzającą pozory osoby nieletniej. „Tajnemu klientowi” towarzyszy tzw. „aktywny dorosły” - (audytor, trener).

Efekty:

Efektom badania jest uzyskanie zestawu kwestionariuszy badawczych zestawiających punkty sprzedaży, w których pracownicy przestrzegają prawa oraz te w których alkohol jest dostępny dla osób nieletnich (pracownicy lekceważą przepisy sprzedając alkohol młodym osobom bez okazania dowodu osobistego).

Przebieg badania:

Badanie odbyło się w lipcu 2015 roku. Alkoholem kupowanym przez „tajnego klienta” było każdorazowo piwo.

Wyniki badania:

- W 23 punktach sprzedaży alkoholu sprzedawcami były kobiety, w trzech - mężczyźni. Sprzedawcy byli w wieku od około 25 do 50 lat, średni wiek sprzedawców to 34 lata.
- W 22 punktach sprzedaży napojów alkoholowych sprzedawcy sprzedali alkohol „tajnemu klientowi”.
- W 22 punktach sprzedaży sprzedawcy nie wyrazili jakichkolwiek wątpliwości odnośnie wieku nieletniego i nie poprosili o okazanie dowodu tożsamości „małoletnią”, która swoim wyglądem budziła zastrzeżenia i sprzedawała alkohol.
- W 4 punktach sprzedawcy odmówili sprzedania alkoholu „tajnemu klientowi”. Powodem odmowy sprzedania alkoholu, był „brak dowodu osobistego”. Poprosili o dowód bez interwencji innych osób.
- W 9 punktach sprzedaży napojów alkoholowych podczas sprzedaży alkoholu „tajnemu klientowi” obecne były inne osoby personelu sklepu. Będąc świadkiem sprzedaży alkoholu „małoletniemu” nikt z personelu nie zainterweniował.
- W 9 punktach sprzedaży napojów alkoholowych podczas sprzedaży alkoholu „tajnemu klientowi” obecni byli inni klienci (oprócz „dorosłego aktywnego” - audytora). Żaden ze świadków sprzedaży alkoholu „małoletniemu” nie podjął jakiegokolwiek interwencji.

Ankieta dotycząca rozpowszechnienia spożywania alkoholu wśród osób niepełnoletnich

Ankieta została przeprowadzona w Lipnie, w lipcu 2015 roku w formie sondy ulicznej. Wzięło w niej udział 57 młodych osób, 25 kobiet i 32 mężczyzn. Każda z ankietowanych osób знаła przynajmniej 10 osób w swoim otoczeniu, którzy spożywają alkohol. Tylko 3 osoby z ankietowanych spróbowało po raz pierwszy alkoholu dopiero po ukończeniu 18. roku życia. Wśród wymienianych okoliczności inicjacji alkoholowej wymieniano węgry, wakacje oraz zabawę w dyskotekę lub w pubie. Niemal 60% ankietowanych zostało do tego namówionych przez znajomych. Wśród powodów sięgania po alkohol najczęściej wymieniane były moda (32%), problemy rodzinne (7%) oraz chęć zaimponowania kolegom (7%). Młodzi ludzie w Lipnie najchętniej sięgają po piwo (aż 63% ankietowanych).

Wnioski

Subiektywna ocena młodych mieszkańców Lipna dotycząca dostępności sprzedaży alkoholu dla osób niepełnoletnich wydaje się wyższa, niż oceniają to sami sprzedawcy. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że inicjacja alkoholowa odbywa się u 95% ankietowanych przed ukończeniem 18. roku życia, a jej okoliczności związane są z spędzaniem wolnego czasu poza szkołą (wakacje i węgry). Można wnioskować, że głównym czynnikiem nakłaniającym do inicjacji jest presja rówieśnicza (60% ankietowanych wypilo alkohol po raz pierwszy za namową znajomych). Warte uwagi są motywy sięgania po alkohol (moda, chęć zaimponowania kolegom, problemy rodzinne). Młodzi ludzie potrzebują nie tylko informacji o zagrożeniach związanych z alkoholem, ale oddziaływań profilaktycznych z perspektywy pozytywnej: rozwijania takich kompetencji jak asertywna odmowa oraz umiejętność radzenia sobie z presją rówieśników, budowanie poczucia własnej wartości na czynnikach wewnętrznych, rozwój zainteresowań i hobby a także umiejętności związanych z radzeniem sobie z problemami życiowymi w sposób konstruktywny i bezpieczny.

1. Instytucje i organizacje:

Na terenie Miasta Lipna funkcjonują następujące instytucje prowadzące działalność profilaktyczną oraz włączające się w proces naprawy skutków nadużywania substancji psychoaktywnych:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie, która jest inicjatorem działań związanych z zapobieganiem alkoholizmowi i narkomanii.
- Pełnomocnik Burmistrza Miasta Lipna, który jest m.in. realizatorem programu na 2016r. W ramach swych działań profilaktycznych prowadzonych jest 5 świetlic z programem opiekuńczo-wychowawczym dla dzieci – „Tęcza” przy MOPS, „Fantazja” przy Publicznym Gimnazjum nr 1, „Promyki” przy Szkole Podstawowej nr 3, „Arka” przy Szkole Podstawowej nr 5 oraz „Stokrotka” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Lipnie. W roku 2015 uczęszczało do nich łącznie 121 dzieci w wieku 6-16 lat. Oraz świetlica przy parafii Bł. M.Kozala w Lipnie gdzie uczęszczało około 10 dzieci z problemem narkotykowym
- 3 punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dla ofiar przemocy w rodzinie:
 - punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin;
 - punkt konsultacyjny dla ofiar doświadczających przemocy w rodzinie;
 - punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych od narkotyków;
- grupa wsparcia dla osób uzależnionych (po zakończonym leczeniu odwykowym – mężczyźni)
- grupa wsparcia dla osób uzależnionych – kobiety
- grupa wsparcia (dla rodzin i przyjaciół osób uzależnionych)
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lipnie zatrudniająca pedagogów, psychologów i logopedów. Zajmuje się diagnozowaniem przyczyn trudności

edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i innych. Opracowuje programy naprawcze współpracuje ze szkołami i rodzicami badanych uczniów.

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie prowadzi rozeznanie potrzeb środowiska, świadczy pomoc finansową, socjalną, prawną i rzeczową osobom uzależnionym i członkom ich rodzin.
- Komenda Powiatowa Policji oraz Sąd Rejonowy w Lipnie w zakresie rozpoznawania i karania przestępczości w związku z nadużywaniem alkoholu oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy. Zespół ds. Prewencji Kryminalnej Nieletnich i patologii na bieżąco współpracuje ze szkołami prowadząc akcje edukacyjno-profilaktyczne.
- Szpital Lipno Sp. z o.o., organizacje społeczne (PCPR), Kościoły Katolickie, Caritas, pedagodzy szkolni w ramach własnych kompetencji.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lipnie w zakresie profilaktyki zdrowotnej, w tym również uzależnień.

Wszystkie wymienione wyżej instytucje i organizacje współpracują z sobą powiadamiając się wzajemnie o problemach w rodzinie, podejmują wspólne działania np. wspólne kampanie profilaktyczne lub szkolenia grup zawodowych z zakresu Profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie, czy HIV/AIDS.

2. Profilaktyka.

W działalności profilaktycznej prowadzonej na terenie Miasta Lipna ważną rolę odgrywają placówki oświatowe, w których działaniom Komisji poddawane są dzieci i młodzież.

W roku 2015 miasto Lipno po raz kolejny wzięło udział w Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” która realizowana była przy współudziale dyrekcji szkół, pedagogów. Udało nam się zachęcić wszystkie szkoły podstawowe, Gimnazjum Publiczne nr 1 w Lipnie oraz zespół Szkół Specjalnych w Lipnie do wzięcia udziału w kampanii. Aktywnie włączyła się policja. Dla zamianifestowania „białego marszu” młodzież trzymała w rękach białe baloniki i była ubrana na biało. W marszu wzięło udział około 400 uczniów. Zorganizowany został także letni wypoczynek dla 42 dzieci z programem profilaktycznym w Jarosławcu.

We współpracy z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Lipnie około 300 uczniów lipnowskich gimnazjów wraz z nauczycielami wzięło udział w szkoleniach poświęconych profilaktyce AIDS, oraz profilaktyce uzależnień.

Jak co roku także w 2015 MKRPA była inicjatorem dofinansowań oraz wielu innych działań profilaktycznych lub promujących zdrowy styl życia, organizowanych przez KPP w Lipnie, Koło Wędkarskie, Miejskie Centrum Kulturalne w Lipnie oraz lipnowskie szkoły.

Zorganizowaliśmy po raz dziewiąty Biesiadę Bezalkoholową, na której bawiło się ponad 130 osób (trzeźwych alkoholików oraz ich rodzin).

3. Lecznictwo odwykowe:

Na terenie Lipna brak jest Oddziału Odwykowego dla uzależnionych od alkoholu, istniejący Szpital Lipno Sp. z o.o. II oddział Psychiatryczny prowadzi jedynie diagnozę, leczenie farmakologiczne i detoksykacyjne osób uzależnionych. Osoby uzależnione, które dobrowolnie chcą podjąć leczenie odwykowe, dzięki dobrej współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii i Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu kierujemy na terapie do tej placówki. Na terenie Lipna funkcjonuje jedna Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu.

4. Wnioski.

Przedstawiona wyżej diagnoza ilustruje skalę problemów dotyczących uzależnień oraz zakresu działań podejmowanych przez MKRPA i pozostałe instytucje na rzecz zwalczania jego skutków oraz kierunków realizowanych w zakresie Profilaktyki.

Zdaniem członków MKRPA w Lipnie, to właśnie na szeroką rozumianą profilaktykę należy położyć w roku 2016 jeszcze większy nacisk, tym bardziej, że wciąż brak w naszym mieście

instytucji realizującej stacjonarną profesjonalną terapię uzależnień (szpital lub chociażby oddział), co utrudnia osiągnięcie docelowe rezultatów w udzielaniu pomocy mieszkańcom naszego Miasta. Nawet najlepsze świetlice, atrakcyjne turnieje i wycieczki nie przyniosą pożądanych efektów jeżeli nie będą skoncentrowane na całej rodzinie. Pomóc dziecku to sprawić, by osoba uzależniona wytrzeźwiała, a cała rodzina zaczęła funkcjonować prawidłowo. W tej sytuacji na podkreślenie zasługuje, naszym zdaniem, fakt systematycznego poszerzania oferty pomocowej, możliwej do zrealizowania, dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.